

sblížoval před lety methodologicky se směrem zastávaným v německé vědě trestního práva von L i s z t e m, předurčoval Miříčku přímo k spolupráci s francouzským směrem trestního práva, reprezentovaným po válce odborným sdružením »Association internationale de droit pénal«.

Sedmdesátý rok věku přináší Miříčkovi sice úlevu v povinnostech, zastihuje jej však ve stavu neobyčejné svěžesti tělesné i duševní. Přejeme jubilantu upřímně, aby se těšil ještě po dlouhá desítiletí plnému zdraví. Není pochyby, že léta ta nebudou u muže vyznačujícího se takovou pracovní energií a chutí k práci dobou odpočinku. Můžeme proto jistě od Miříčky očekávati ještě mnohé obohacení vědy trestního práva, o niž se tolik zasloužil.

Důsledky odkladu exekuce podle zákona čís. 74/33.

Doc. Dr. J o s e f G r ň a.

I. Zákon o exekuci proti zemědělcům ze dne 5. května 1933 čís. 74 Sb. zák. a nař. projevil svou působnost částečně ihned od okamžiku, kdy nabyl účinnosti, ale některé jeho účinky se mají objeviti teprve dodatečně, jakmile uplyne doba v § 1 stanovená (1. leden 1934).

Podle jeho § 1 jest totiž odložiti výkon prodeje věcí movitých i nemovitých na dobu po 1. lednu 1934, je-li povinná strana zemědělcem, a tak bylo podle tohoto ustanovení ode dne účinnosti zákona do dneška skutečně již odloženo na tisíce exekucí. Při aplikaci zákona zde nevznikly celkem žádné závažnější pochybnosti, a to ani při výkladu pojmu »zemědělec«. Tím byla potvrzena správnost stanoviska, naznačeného v důvodové zprávě, že se nedoporučuje tento pojem nějak blíže definovati, nýbrž že bude výhodnějším přenechati vyplnění tohoto rámce judikaturou.

Naproti tomu působnost § 2 zákona se projeví teprve tehdy, až § 1 pozbude účinnosti, to jest až bude pokračováno v odloženém výkonu prodeje. Tím se stalo, že praxe nemá před 1. lednem 1934 příležitosti zabývati se dosahem tohoto ustanovení. Ale již při teoretickém studiu zákona se ukazuje

velmi vážná obava, že aplikace tohoto ustanovení nebude nijak snadnou, neboť při jeho podrobnějším rozboru se objevují pochybnosti, které jsou místy přímo neřešitelné.

§ 2 tohoto zákona stanoví, že doba v zákoně uvedená se nevčítá do lhůt, jejichž uplynutí jest pro věřitele spojeno s právní újmou. Při výkladu tohoto ustanovení vznikají pochybnosti hned ve třech směrech, předně které lhůty, jichž uplynutí má pro věřitele v zápětí právní újmu, zákon míní, za druhé kdo jest takovým věřitelem, a konečně jak jest stanoviti onu dobu, která se do těchto škodlivých lhůt nemá včítati.

Přihlédnouti podrobněji k těmto pochybnostem jest úkolem těchto řádků.

II. Praktický dosah zkušeností, které lhůty § 2 zákona prodlužuje, lze vyjádřiti otázkou, zda se toto ustanovení vztahuje také na ony lhůty, které se počítají nazpět od určitého dne, jako zejména podle § 216 ex. řádu lhůty pro trvání zástavního práva pro úroky z hypotekárních pohledávek nebo pro přednostní pořadí veřejných dávek, nebo naopak jen na lhůty, které se čítají dopředu, jako lhůta podle § 256 ex. řádu pro zánik zástavního práva na movitostech. Pochybnost o dosahu tohoto ustanovení vzniká, když se přidržíme jen slovního výkladu zákona, ježto z užití termínu »uplynutí lhůty« lze spíše usuzovati na to, že zákon míní jen případy posléze jmenované s vyloučením prvních. Ale takový výklad by byl patrně nesprávným.

Stanoví-li zákon, že určitá doba nemá býti včítána do lhůt, jejichž uplynutí jest pro některé osoby spojeno s právní újmou, jest osou takového ustanovení právě tato možná újma, neboť účelem zákona jest patrně ji vyloučiti, kdežto prodloužení jistých lhůt jest jen prostředkem k tomuto cíli. Odpověď na otázku, které lhůty § 2 prodlužuje, jest tedy odvislá jediné od zjištění, jak může v důsledku tohoto zákona postihnouti věřitele nějaká újma.

Všeobecně může někoho postihnouti nějaká právní újma buď pro jeho nečinnost nebo prostým uplynutím času, nehledě k jiným důvodům (jednání nebo opomenutí třetích osob, náhoda), jež v daném případě však nepadají v úvahu. I nečinnost není vlastně sama o sobě ještě důvodem právní újmy, neboť také při nečinnosti nastává újma teprve uply-

nutím času, ale předepsanou činností může býti tato hrozící újma odvrácena. Tento rozdíl nemá sice v případě § 2 zákona čís. 74/33 žádné další praktické důležitosti, ale tím závažnějším pro posouzení významu tohoto místa jest rozlišování mezi újmou, jež nastává automaticky uplynutím času, a újmou, která vzniká v důsledku nečinnosti oprávněného.

Újma z nečinnosti však předpokládá právní možnost k jednání. Jde-li o exekuci, jest jednání strany omezeno jen na podávání návrhů, dostavení se k rokům a pod., kdežto vše ostatní, zejména ovšem nařízení a provedení jednotlivých exekučních úkonů, jest vyhrazeno exekučnímu soudu. Povinnost strany jest tedy splněna již tím, že byl učiněn příslušný návrh, kdežto újma by nastala, kdyby uplynula lhůta, ve které měl býti návrh podán. Tak jest tomu na příklad v případě § 256 ex. řádu ve znění zák. čís. 1/33, podle něhož soudcovské zástavní právo na movitostech zaniká uplynutím dvou let ode dne zájmu, pakli do té doby věřitel neučinil návrh na povolení prodeje. Samozřejmě, že byla-li provedením předepsaného úkonu povinnost k jednání splněna, nemohou všechny ostatní důsledky, ležící mimo vůli osoby povinné k jednání, tuto osobu již postihnouti nepříznivě. Proto na příklad neškodí věřiteli v případě § 256 ex. řádu, byla-li exekuce odložena podle § 42 č. 1—3 a 5—8 ex. řádu, takže k prodeji nedošlo, jak jest judikaturou všeobecně uznáváno. Jest tedy hrozící újma vždy odvrácena provedením předepsaného úkonu, a všechny překážky, bránící dosažení určeného cíle, neškodí oprávněnému, pokud ovšem neleží přímo jeho vůli.

Srovnáme-li s tím, co bylo právě řečeno, význam zákona čís. 74/33 a včleníme-li tento zákon do soustavy našeho exekučního práva, představuje tento zákon jedině odklad exekuce, resp. odklad dražebního řízení na dobu po 1. lednu 1934. Povolení tohoto odkladu leží pak zcela mimo vůli osoby, jež by mohla býti odkladem ve svých právech dotčena.

To dovoluje tento závěr: Má-li někdo právní povinnost k provedení nějakého úkonu za tím účelem, aby od sebe odvrátil nějakou právní újmu, splní tuto povinnost provedením dotyčného úkonu, to jest v exekučním řízení podáním příslušného návrhu nebo jiného podání. V tom mu však zá-

kon čís. 74/33 vůbec nebrání a proto tento zákon ani nemůže býti takovým osobám na újmu.

Má-li ustanovení § 2 zák. čís. 74/33 tedy míti nějaký účel, může se vztahovati jen na ty případy, kdy nějaká právní újma nastává automaticky uplynutím času, aniž by ji ohrožený mohl svým jednáním odvrátiti.

Pro počítání a běh lhůt, pro něž jsou rozhodny jisté úkony exekuční, padají v úvahu zásadně dva okamžiky, a to zahájení exekuce (po případě výjimečně též zahájení řízení ke zpeněžení zástavy) a exekuční prodej zástavy. Zahájení exekuce jest však odvislé od návrhu věřitele a spadá tedy do skupiny první, o níž bylo již pojednáno. Zbývá tedy ještě zastaviti se u významu dražebního roku pro práva věřitele.

Podle § 216 ex. řádu přísluší úrokům stejné pořadí jako kapitálové pohledávce, pokud jen nejsou starší tří let, počítaje ode dne příklepu nazpět. Stejný význam však má, jak upozorňuje Oswald v »Prager Archiv« 1933 str. 693, datum příklepu i pro přednostní právo pro daně ve smyslu § 265 zák. čís. 76/27, jež váznou na nemovitosti, pokud se staly splatnými v posledních dvou, resp. třech letech, počítajíc nazpět ode dne příklepu. V zásadě podobné, v podrobnostech poněkud odlišné předpisy platí i pro dávku z majetku — pokud ovšem ještě dnes přichází v úvahu — jakož i pro nemovitostní poplatky a některé daně nepřímé, a konečně pro některé jiné veřejné dávky.

Ve všech těchto případech jest podle toho směrodatným jediný den příklepu, a dokud k příklepu nedojde, promlčuje se zástavní právo pro takové pohledávky zcela automaticky, aniž by tomu mohl věřitel nějak zabrániti; na datum příklepu nemůže totiž míti žádného bezprostředního vlivu. Čím později tedy dojde k dražebnímu roku, tím větší újma věřitele postihuje.

Ale tu pozorujeme, že zákon čís. 74/33 upravuje právě datum položení dražebního roku, neboť nařizuje, že tento rok nemůže býti položen na dobu před 1. lednem 1934. Byl by jím tedy postižen každý věřitel, jehož zástavní právo jest odvislé od data dražebního roku.

V takovém právním stavu se objevuje předpis § 2 zákona, který ustanovuje, že do lhůt, jichž uplynutí jest pro věřitele spojeno s právní újmou, se doba zákona čís. 74/33

nevčítá. Ježto jak bylo shora dovozeno, odklad dražebního roku může postihnouti újmou pouze ty věřitele, jejichž právo zaniká automaticky uplynutím času, a ježto tento čas jest počítati nazpět právě ode dne dražebního roku (příklepu), odloženého podle § 1 zákona, vyplývá z toho, že § 2 má význam a pouze jedině pro tyto věřitele.

To tedy dovoluje závěr, že ustanovení § 2 zákona čís. 74/33 prodlužuje dobu pro promlčení zástavního práva pro úroky z hypotekárních pohledávek, resp. také pro promlčení zástavního práva pro pohledávku samu, pokud toto promlčení jest odvislé ode dne dražby nebo příklepu.

Tento výklad § 2 se podává ovšem toliko při srovnání systematického zařazení tohoto zákona do soustavy našeho exekučního práva, kdežto slovní výklad, jak již naznačeno, zůstává nutně velmi úzkým. Ježto zákon mluví pouze o »uplynutí lhůt«, nasvědčovalo by znění zákona tomu, že se má týkati spíše těch případů, kdy právní újma nastává uplynutím času ode dne předem určeného, tedy když se lhůta počítá do budoucna (na př. § 256 ex. ř.), nikoliv do minula ode dne předem nejistého. Ale takové omezení by ubíralo § 2 zákona jakýkoliv praktický účel, neboť počítá-li se lhůta od určitého okamžiku dopředu, lze hrozící újmu téměř vždy odvrátiti provedením předepsaného úkonu. Tomu, jak řečeno, zákon čís. 74/33 nebrání, takže k nějaké právní újmě věřitelově tu opravdu nemůže dojiti. Ježto ochrana takových věřitelů podle toho není nutnou, musí se na každý způsob § 2 vztahovati i na případy z druhé skupiny, neboť jedině u nich se objevuje účelnost ustanovení, které vylučuje škodlivé důsledky zákona. Zkrátka řečeno, zákonem čís. 74/33 nastává odsunutí tohoto termínu, od něhož se počítá lhůta dozadu zpět, a pouze tam může dojiti k nějaké újmě, kdežto při počítání lhůty dopředu, do budoucna, k žádné újmě dojiti nemůže.

To dovoluje vysloviti závěr, že pokud jest podle zákona nějakou lhůtu počítati nazpět ode dne dražby nebo příklepu, prodlužuje se tato lhůta o dobu v § 2 zák. čís. 74/33 uvedenou, neboť jinak by byli věřitelé odkladem exekuce ohroženi, aniž by se proti tomu mohli nějak brániti. Naproti tomu není — de lege ferenda — nutnou zvláštní ochrana oněch věřitelů, kteří vzdor zákonu čís. 74/33 mají možnost hrozící nebezpečí

nějak odvrátiti. Ale zákon mezi oběma skupinami nerozlišuje a poskytuje ochranu také těmto věřitelům, pokud jim vůbec jen hrozí nějaká, třebaš odvratitelná újma, takže se v důsledku toho prodlužují všechny lhůty, zejména na příklad také lhůta § 256 ex. ř. Stejně stanovisko zastává na cit. m. i Oswald jakož i zpráva ústavního a právního výboru N. S., který jde dokonce tak daleko, že chce věřitele chrániti nejen proti uplynutí promlčecích lhůt, nýbrž i proti uplynutí všech ostatních lhůt, stanovených v platných právních předpisech.

Jakkoliv tedy stylisace zákona není na tomto místě dostatečně přesná a jasná, výsledek výkladu nemůže býti jiný, než že § 2 prodlužuje každou lhůtu, ať jakoliv počítanou, pokud jen od jejího trvání jest odvislé nějaké právo věřitelovo v tom smyslu, že uplynutím lhůty nastává pro věřitele nějaká újma.

III. Z toho, co bylo dovozeno, podává se snadno také odpověď na další otázku, kdo jest »věřitelem« ve smyslu § 2. Není jím totiž jen vymáhající věřitel, nýbrž každý zástavní věřitel, neboť každý takový věřitel může býti odkladem postižen, ať k exekuci přistoupil nebo nepřistoupil. Předpokladem jest pouze to, že má zástavní právo na exekuci postiženém předmětu, jež nelze dočasně v důsledku zákona čís. 74/33 prodati. Pak hrozí i takovému věřiteli újma, jež má býti vyloučena podle § 2 zákona.

Opak neplatí ani z doslovu zákona, ani nelze pro něj uvést jiných rozumných důvodů, takže při této otázce snad nebude žádných dalších potíží.

IV. Pokud jde o počítání doby, jež se nevčítává do lhůt, jejichž uplynutí jest pro věřitele spojeno s právní újmou, jest nutno ve smyslu § 1 rozlišovati případy, kdy exekuce byla zahájena za účinnosti zákona a před jeho účinností.

Pro první případ jest zcela jasně stanoven jak počátek tak i konec doby, jež nemá býti započítávána do lhůt v § 2 uvedených. Lhůta tato počíná běžeti dnem podání návrhu na povolení exekuce (t. j. v den, kdy návrh došel soudu) a končí dnem 1. ledna 1934 včetně. Zde zákon neponechává žádné místo pro pochybnosti.

Ale o to méně jasným jest druhý případ, neboť zákon praví jen, že se nezapočítává do škodlivých lhůt »doba, na kterou byl výkon exekuce odložen«. Toto ustanovení jest

zdánlivě zcela jednoduché, ale ve skutečnosti v sobě obsahuje takové potíže, že se téměř ani nedají rozřešiti. Vznikají totiž závažné pochybnosti jak o otázce, kdy tato doba se počíná, tak i o tom, kdy se končí.

Pro začátek běhu této lhůty mohou přijíti v úvahu buď podání exekučního návrhu, nebo podání návrhu na odklad výkonu prodeje, nebo rozhodnutí soudu o návrhu na odklad, a to v tomto posledním případě opět buď den rozhodnutí (jeho vydání, po případě teprve jeho doručení) nebo den právoplatnosti. Pro ukončení lhůty může pak přijíti v úvahu buď opět den 1. ledna 1934 nebo jiný den, který byl soudem přímo nebo nepřímo (na příklad stanovením dražebního roku) výslovně podle kalendáře určen, anebo i jiný den, kdy se stane nějaká jiná skutečnost.

Vedle toho však není ani vyloučeno, že exekuce vůbec ani nebude formálně odložena, neboť soud z exekučního návrhu, z jeho příloh, z odhadního protokolu, po případě přímo z dlužníkova návrhu na odklad prodeje sezná, že exekut jest skutečně zamědělcem, ale přes to bez formálního prohlášení odkladu exekuce bude jen *via facti* postupovati tak, že dražební rok nařídí až po 1. lednu 1934; takové případy se skutečně v praxi stávají.

Především nutno vyřídit tento poslední případ, kdy vůbec nedošlo k formálnímu prohlášení odkladu exekuce a dražební rok byl jen *via facti* odložen (stanoven na dobu po 1. lednu 1934). Tu nelze než se přidržeti toho, co zákon zcela zřetelně vyslovuje, s pominutím pokusu vložiti do něho něco, co v něm vyjádřeno není. Zákon předpokládá návrh dlužníka na odklad exekuce, a takový návrh musí býti podle exekučního řádu vyřízen formálním rozhodnutím soudu, jímž se žádaný odklad povoluje. Proto lze o odkladu exekuce ve smyslu zákona čís. 74/33 mluvit toliko tehdy, když opravdu došlo k formálnímu výroku soudu, že se exekuce podle toho zákona odkládá. Odložení »*via facti*« nemá tedy pro počítání lhůt podle § 2 žádného významu.

Zkoumáme-li dále, od kterého dne jest počítati běh lhůty posl. věty § 2, jest nutno povšimnouti si rozdílu mezi případy odst. 1 a 2 § 1. Když totiž byla exekuce zahájena po účinnosti zákona, jest soud povinen z úřední moci zkoumati, zda jsou podmínky zákona splněny, a rozhodnouti o odkla-

du, naproti tomu byla-li exekuce zahájena před účinností zákona, dojde k odkladu jen k návrhu. Rozhodným tu jest jen tento návrh, který může býti dlužníkem učiněn, ale nemusí, a pokud učiněn nebyl, není ani jisto, zda k odkladu dojde. Toto rozlišování dovoluje pak usuzovati, že také proběh zmíněné lhůty musí míti význam teprve buď návrh na odklad exekuce nebo rozhodnutí o něm, ale nikoliv již sám návrh na zahájení exekuce; to tím spíše, ježto návrh na zahájení exekuce spadá vůbec do doby před účinností zákona.

Zbývají tedy jen dvě možnosti, že totiž jest počítati běh lhůty buď od podání návrhu na odklad nebo od rozhodnutí o něm. Obě možnosti lze si zcela dobře představit, ale hledíme-li jen k účelu zákona, spíše by odpovídala první eventualita. Již podání návrhu na odklad exekuce znamená prakticky zdržení exekuce, takže již tímto okamžikem vzniká věřiteli nebezpečí újmy. Ale proti tomuto názoru mluví znění zákona, a proto jest nutno přidržeti se toho, co jest v zákoně výslovně stanoveno. § 1 odst. 2 totiž nařizuje, že soud »odloží« výkon prodeje, v § 2 se pak mluví o době, na kterou byl výkon »odložen«. Obě ustanovení jest nutno vykládati jen v souvislosti, a pak nelze § 2 dávat jiný smysl než ten, že jest rozhodným nikoliv již návrh na odklad, nýbrž teprve soudní výrok v § 1 odst. 2 zmíněný.

Podle toho tedy začátek této lhůty nutno počítati ode dne soudního rozhodnutí, jímž byl odklad exekuce povolen, ale ani tím není tento termín ještě dostatečně přesně vymezen. K jeho bližšímu určení jest si nutno především uvědomiti, že stížnosti v exekučních věcech nemají zásadně odkládajícího účinku, takže datum pravoplatnosti exekučního rozhodnutí jest celkem vedlejší. Tím zbývá již jen jedna pochybnost, zda vzít za podklad datum soudního rozhodnutí nebo datum jeho účinnosti vůči stranám (s ohledem na případné pozdější doručení). Ježto ze znění zákona tuto pochybnost nerozřešíme, nezbývá než přihlédnouti zase k účelu zákona. Možné škodlivé účinky odložení exekuce vznikají totiž již dnem, kdy soud odklad povolil, nikoliv dnem doručení soudního rozhodnutí, neboť tímto dnem se věřitel o nich teprve doví. Kdyby se těmito účinkům mohl brániti, musila by platiti všeobecná zásada, že ho mohou postihovati teprve tehdy, když o nich byl uvědoměn. Tak tomu však

není, neboť věřitel nemá ani předem, ani dodatečně možnost nějaké obrany. Ježto právě tyto škodlivé účinky má § 2 vyloučiti, nutno počátek běhu lhůty § 2 počítati patrně již ode dne vydání rozhodnutí a nikoliv ode dne jeho doručení.

Podle toho patrně nelze začátek této lhůty počítati od jiného dne než od data, kterého soud povolil odklad exekuce. Tento výklad se sice podává dosti obtížně, ale přes to vyhovuje nejlépe, neboť neodporuje ani doslovu ani účelu zákona.

Nejobtížnějším jest však stanovití konec této lhůty. Pokusíme-li se nejprve přidržeti slov zákona, zjistíme, že to má býti konečný den, do kterého byla exekuce odložena. Pokud jest tento den výslovně stanoven podle kalendáře a shoduje se se zákonem (t. j. 1. lednem 1934), jest situace zcela jasná.

Ale zákon neuvádí tento den jako jediný konečný termín, nýbrž odkazuje na dobu »po 31. prosinci 1933«; tomu v praxi také odpovídá stylisace soudních rozhodnutí, která téměř veskrze odkládají exekuci na dobu »31. 12. 1933«. Pak však není konec lhůty nijak přesně vyjádřen a musí býti hledán jinak. Tento den tedy není stanoven přímo zákonem, nýbrž jest odvislým od určitého exekučního úkonu, jímž se »odklad ukončuje«. Zejména jest i datum 31. 12. 1933 nebo 1. 1. 1934 celkem zcela nerozhodné, neboť se sice může shodovati se dnem ukončení odkladu exekuce, ale není to nijak nutno.

Tu asi nezbude než připustiti, že koncem této lhůty nemůže býti žádný jiný den než onen, kdy via facti skutečným pokračováním v exekuci byla ukončena doba, na niž byla exekuce odložena. Při tom jest zdůrazniti, že se podle zákona neodkládá výkon exekuce v celku, nýbrž jen výkon prodeje (stejně Oswald na cit. m.). Pokud tedy soud provádí kroky, které prodej jen připravují (odhad, určení dražebních podmínek, zjištění stavu břemen a pod.), nejde ještě o ukončení odkladu exekuce ve smyslu právě zmíněném. Toto stanovisko nutno opět zastávat s ohledem na souvislost §§ 1 a 2, neboť ač se v § 2 mluví všeobecně o »odkladu exekuce«, dovoluje § 1 jen »odklad výkonu prodeje«. Pak jest ale úkon, který tento odklad via facti ukončuje, jen dražební rok sám, a to výslovně jen tento rok, nikoliv snad již

jeho nařízení; položení dražebního roku (t. j. výrok, že se dražební rok nařizuje) může totiž nastati i před 1. 1. 1934, neboť tomu zákon nebrání, pakud jen termín roku jest položen po 1. 1. 1934.

Podle toho by tedy měla lhůta § 2 končiti dnem dražebního roku. Ale již tu vznikají první pochybnosti. Dražební rok může býti z různých důvodů odsunut až velmi daleko za 1. leden 1934, a to z důvodů, jež vesměs leží mimo vůli vymáhajícího věřitele, pakli jí přímo neodporují. Může se to státi zejména pro složitost případu, nutné obsáhlé šetření při přípravě dražby, zvláště při odhadu, určení dražebních podmínek nebo zjištění stavu břemen, pro jiné zaneprázdnění soudu, ale i pro stížnosti, návrhy nebo žaloby povinné strany nebo třetích osob, směřující k oddálení výkonu exekuce a podobně. Kdyby i zde platil jako konec lhůty teprve dražební rok, byli by věřitelé, pro něž byla dražba zahájena před účinností zákona čís. 74/33 velmi privilegováni oproti oněm, kteří přikročili k exekuci teprve po 1. lednu 1934, ač jinak jest průběh obou exekucí úplně totožný, neboť prvnějším věřitelům zákon čís. 74/33 fakticky vůbec nijak neškodí. Toto nestejné nakládání s věřiteli by bylo ovšem nezbytným důsledkem, kdyby rozhodujícím dnem pro skončení lhůty § 2 měl býti dražební rok.

Ale mnohem závažnější pochybnosti vznikají tehdy, povolí-li soud odklad exekuce podle § 1 odst. 2, a vysloví-li při tom, že v exekuci bude pokračováno toliko k návrhu, jak se opravdu v praxi stává velmi často.

Kdybychom i tu tvrdili, že také pro tyto případy jest rozhodným pro pokračování běhu promlčecích lhůt teprve datum dražebního roku, bylo by dáno úplně do moci vymáhajícího věřitele lhůtu § 2 zcela libovolně prodlužovati nebo zkracovati. To jest ovšem důsledek, který by se přičil zásadám našeho právního řádu, neboť jest nutno si při tom uvědomiti, že prodloužení promlčecích lhůt zejména v reální exekuci prospívá sice věřitelům v přednějším pořadí, ale děje se to jen na úkor zadnějších věřitelů, tím se totiž spotřebuje větší část nejvyššího podání ve prospěch nepromlčených přednostních pohledávek a úroků předních věřitelů, takže ubývá podstaty k uspokojení těch, kdo následují.

Tomuto důsledku se nevyhneme ani tehdy, kdybychom

snad stanovili jakožto rozhodný den nikoliv den dražebního roku, nýbrž den podání návrhu na pokračování v exekuci. I tento den si může věřitel stanovit libovolně. Zbývala by sice ještě možnost, že rozhodujícím by byl nikoliv teprve den podání návrhu na pokračování v exekuci, nýbrž již den, kterého věřitel takový návrh podati mohl. Ale předně nelze takový den určit již předem se všeobecnou platností, takže by musil býti vždy jen individuální, a při tom třetím osobám, i těm, jež jsou se svým právem na něj odkázány, neznámý a vůbec nahodilý. Pro ukončení běhu nějaké lhůty jest dále nutno stanovit pouze jediný pevný den, nikoliv dnů více, protože každý jednotlivý den může míti pro promlčení určitých práv rozhodující roli (na příklad vzhledem k § 265 zákona o přímých daních čís. 76/27 zda to bude před nebo po kvartálu splatnosti daně); to však jest v tomto případě velmi obtížno, ne-li nemožno. Důsledky takového řešení by tedy byly rozhodně málo žádoucí, neboť by znamenaly úplnou právní nejistotu. Jest totiž nutno znovu zdůrazniti, že na jednání nebo opomenutí jedné osoby by byl závislým zánik nebo trvání práv třetích osob, což jest výsledek našemu právnímu řádu v zásadě neznámý, takže by se mohl opírat jen o výslovný a určitý zákonný předpis.

Všechny tyto pochybnosti jsou však ze znění poslední věty § 2 zákona čís. 74/33 neřešitelné, neboť všechny shora zmíněné eventuality se dají zastávat, pro každou se dají uvést analogie, ale při tom každá eventualita znamená nerovné zacházení s věřiteli nebo přímo újmu některých z nich.

Zjistili jsme tedy, že lhůta poslední věty § 2 zákona čís. 74/33 počíná běžeti dnem, kdy bylo vydáno soudní rozhodnutí, povolující odklad výkonu prodeje, avšak kdy tato lhůta končí, nebylo-li přímo při povolení odkladu stanoveno soudem přesné datum, nelze bezpečně určit ani z tohoto zákona, ani z analogie zákonů jiných, a to zejména ne v těch případech, když v odložené exekuci má býti pokračováno jen k návrhu vymáhajícího věřitele. Patrně že to musí býti jen den nařízení dražebního roku, čímž se skutečným pokračováním končí odklad výkonu exekuce, ale to s sebou přináší důsledky, jaké nebyly jistě ani čekány ani nebudou vítány.

Znění zákona čís. 74/33 v § 2 jest tedy velmi nedoko-

nalé. I když lze některé pochybnosti soustavným výkladem vyloučiti nebo aspoň seslabiti, zůstávají jiné dále nerozřešeny. Kdyby mělo dojít k prodloužení tohoto zákona, bylo by naprosto nutným, aby byl celý § 2 revidován; i tak by byla novelisace tohoto zákona velmi žádoucí.

Výměnek v osnově občanského zákoníka.

Dr. Stanislav Dnistrjanskýj.

»Instituce výměnku jest původu velmi starého. Nebude daleko od pravdy, soudíme-li, že vznik její souvisí s určitějším vyhraněním individuálního vlastnictví nemovitého.«¹⁾ Proto nelze pochybovati, že v době vydání občanského zákoníka byla tato instituce v hospodářském a právním životě všeobecně známa. Již v 18. století byla otázka o právní povaze výměnku sporná a v právnických kruzích vyskytovaly se různé náhledy o tom, k jaké kategorii práva soukromého jest zařaditi výměnek, zda k smlouvě tržové s výhradou práva užívacího nebo požívacího, či k darování sub modo nebo mortis causa, k smlouvě o zaopatřovacím důchodu, k smlouvě dědické, nebo zda lze jej považovati za successio anticipata atd.²⁾ Avšak redaktoři občanského zákoníka nezabývali se těmi otázkami a v zákoníku chybí úplně výslovná ustanovení o výměnku. Hledáme-li odůvodnění této mezery v zákoně, můžeme se jen domnívati, že redaktoři, kteří všechny otázky, týkající se stavu rolnického, odkazovali na politické zákony, posuzovali i výměnek jako zvláštní výtvar selského hospodářství, který podle jejich názoru nenáležel do oboru občanského práva.

Avšak nemůže býti pochyby, že všechny právní poměry, které měly dříve značný vliv na zvláštní omezení výměnku, doznaly podstatné změny zrušením závazků poddanských. »Jakmile uznáno bylo neomezené soukromé vlastnictví rolníkovu k půdě a jeho volnost disposiční, nutně odpadla i všech-

¹⁾ Dr. Cyril Horáček, Výminek. Úvaha agrárně-politická, Praha 1900, str. 9.

²⁾ l. c. str. 72, pozn. 9.